

Hector Hodler

Claude Gacond, 150-a radioprelego, 1966.08.17 & 1966.08.20

Cl.- Atentu esperantistoj! Ĉi tie vi aŭdas la Svisan Kurtondan Radiostacion. Parolas gesinjoroj Claude kaj Andrée Gacond.

Hector Hodler, la filo de la famiĝinta svisa pentristo Ferdinand Hodler kaj la gimnazia kamarado de Edmond Privat, estas hodiaŭ iom forgesita en Esperantujo. Oni memoras ankoraŭ, ke tiu sviso fondis Universalan Esperanto-Asocion, sed oni ne plu konas liajn verkojn. De longe liaj artikoloj kuŝas en gazet-kolektoj ne plu legataj.

A.- Sed kiam nia literaturo estos sisteme instruata, tiam Hector Hodler okupos altan lokon inter niaj unuaj verkistoj. Multaj lecionoj certe atente ekzamenos liajn filozofiajn argumentojn favorajn al monda humanismo.

Cl.- Sed ni ne atendu tiun belan epokon por relegi kelkajn liajn ĉefajn tekstojn. En via grupa biblioteko esploru, ĉu troviĝas la libreto *Hector Hodler, lia vivo kaj lia verko*, libro eldonita de UEA en 1928 kaj vi certe malkovros kun granda plezuro la penson de aŭtenta esperantisto. Vi rimarkos, ke Hector Hodler arte kaj klare esprimis tiun penson, kiun nebule balbutis lia esperantista generacio. Vi eĉ rimarkos, ke tiu penso konservis sian aktualecon.

A.- Por tion pruvi ni hodiaŭ legos erojn el artikolo titolita *Super* kaj redaktita antaŭ 50 jaroj dum la unua mondmilito. Kiam la konflikto Vjetnama vastiĝas kaj dividas la popolojn, tiu teksto rehavas por ni grandan signifon. Aŭskultu :

Cl.- « *La potenculoj de la tero volis (ĉu ili vere volis aŭ ĉu ilin voligis la cirkonstancoj ?), ke la kanono parolu. Ni lasu ĝin paroli. Se ĝi dume helpus resagi la homaron, ni nur povus ĝin beni.*

A.- Sed ĉu ni, esperantistoj, kiuj dum jaroj kantis, ke **la popoloj faros en konsento unu grandan rondon familian**, - kiuj esperis je tempo, kiam **dissaltos la obstinaj baroj**, - kiuj deziris amikan kunlaboradon inter ĉiuj popoloj (ĉar mi ankoraŭ kuraĝas kredi, ke tia estis la deziro de ĉiuj veraj esperantistoj), ĉu ni ne havas, krom la devojn al la propra patrujo, aliajn specialajn devojn ankaŭ ne flanklasindajn ?

Cl.- Ni havas la devon **ne forgesi**. Ne forgesi tre elementan veron, kiun la pli granda parto de niaj samtempuloj – kleraj aŭ ne – ne plu atentis kaj neniam bone atentis. [...]

A.- Ĉu, ĉar homoj agas kiel lupoj, konvenas, ke ni ankaŭ kuniĝu al la lupoj kaj kunbleku ?

Cl.- Ĉu, ĉar en tiaj momentoj malaperas individuaj opinioj en gentaj kolektivaj opinioj, ni estas devigataj forlasi prudenton kaj esperon ?

A.- Flanke de niaj simpatioj, ni havas devojn, kiujn al ni trudas nia esperantisteco. Plenumante ilin, ni laŭ nia povo utile laboros por la paco – ne tiu paco, kiun diplomatoj enskribas en efemeraj traktatoj, sed tiu paco, kiu engravuriĝas en la koro de la homoj kaj fariĝas bazo de ĉiu posta alproksimiĝo.

Cl.- Devo kredi, ke neniuj popolo havas la monopolon de la civilizeco, de la kulturo aŭ de la humaneco. Nia civilizeco estas ŝuldata al la pensuloj apartenantaj al la plej diversaj gentoj, el kiuj kelkaj jam de longe malaperis el la historio ; ĝi disvolviĝis dank'al la sinsekva laboro de ĉiuj popoloj ; ĝi estas la verko ne de tiu aŭ alia nacio, sed de la diverslandaj elitoj. Sendube, la popoloj ne same laboris kaj ne samtempe elmontris sian ĉefan agadon. Ni scias, ke tute samaj ili ne estas, sed ĉiu el ili alportis aŭ alportos ion originalan al la komuna posedaĵo de la homaro. [...]

A.- Ni ne kontraŭmetu naciajn kulturojn kaj ne provu starigi inter ili ian hierarkion. Ĉiuj estas nur partoj de tiu komuna monda civilizeco, frukto de ĉiuj homoj, kiuj pensis kaj agis. Se

ni ne egale komprenas tiujn naciajn kulturojn, anstataŭ ol ekskomuniki, ni almenaŭ toleru ilin pro la amo, kiun al ili havas milionoj da homoj.

Cl.- Devo kredi, ke neniuj popoloj entute havas la monopolon de la barbareco, perfideco aŭ stulteco. Nur individuoj kaj la milito estas respondaj. En la ĉiutaga vivo, ĉe nia propra lando, ni renkontiĝas kun tiaj homoj, kiujn ni juĝas barbaraj, perfidaj aŭ stultaj. Eĉ la sama homo, ĉe iaj momentoj de sia vivo, montriĝas barbara, perfida aŭ stulta, same kiel ĉe aliaj momentoj li estas bona, humana kaj prudenta. Aldonu al tio, ke la milito malkovras kaj ekstremigas ĉiujn primitivajn instinktojn, kiujn laŭeble bridigas la socia vivo. Vi scias, kiel malfacile estas senpartie juĝi unu homon en unu el liaj agoj, vi scias, ke la milito transformas la animstaton de la homoj, kaj vi volas juĝi tutan popolon pro la agoj de individuoj regataj de instinktoj ne plu reteneblaj ! Ĉu vi povas ĵuri, ke vi ĉiam agos humane en similaj cirkonstancoj, ĉu vi povas ĵuri, ke neniam la kolero – pravigita aŭ ne – kondukis vin al agoj, kiujn vi poste bedaŭris kaŝe aŭ malkaŝe ? [...]

A.- La parolo estas nun al la kanono, sed ne eterne daŭros ĝia blekado. Kiam centmiloj da homoj kuŝos en la bataltomboj kaj la ruinoj ĉe la venkintoj kaj venkitoj atestos pri la teknikaj pli ol pri la moralaj progresoj de nia civilizeco, tiam oni alvenos al iu solvo, kaj tiam, malgraŭ ĉio, la internaciaj rilatoj denove ligiĝos, ĉar super la nacioj estas tamen io. [...]

Cl.- La veran progreson ne kreis la homoj, kiuj genufleksis antaŭ ĉiuj akceptitaj ideoj kaj blinde sekvis la popolamasojn. Ĝin kreis la homoj kun forta konvinko, kiuj sciis renversi la antaŭjuĝojn kaj transformi la opiniojn.

A.- Por hodiaŭ finiĝas niaj citadoj el Hector Hodler. Ni nur bedaŭras, ke la verkojn de tiu aŭtoro ne plu povas aĉeti la nuna generacio. Aperu almenaŭ proza antologio, kiu al ni permesu ne perdi la ligon kun niaj propraj pensuloj.

Cl.- Vi aŭdis Radio-Svislandon. Claude kaj Andrée Gacond diras al vi : Ĝis reaŭdo !

-oOo-